

Österbottens förbund
Pohjanmaan liitto

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Närings-, trafik- och miljöcentralen

ÖVERSVÄMNINGSGRUPPEN FÖR TOBY-LAIHELA ÅS AVRINNINGSSOMRÅDE LAIHIANJOEN VESISTÖALUEEN TULVARYHMÄ

Tid / Aika: 23.11.2012 kl./klo 9:00-11:00
Plats / Paikka: Österbottens förbund, Sandögatan 6, Vasa /
Pohjanmaan liitto, Hietasaarenkatu 6, Vaasa

Närvarande / Läsnä:

Kim Klemola	ELY i Södra Österbotten / Etelä-Pohjanmaan ELY
Suvi Saarniaho-Uitto	ELY i Södra Österbotten / Etelä-Pohjanmaan ELY
Frank Norrén	ELY i Österbotten / Pohjanmaan ELY
Anna Annila	Laihela kommun / Laihian kunta
Rune Bodbacka	Korsholms kommun / Mustasaaren kunta
Ole Wik	Österbottens räddningsverk / Pohjanmaan pelastuslaitos
Martin Söderman	Finavia

PROTOKOLL / PÖYTÄKIRJA

1. Öppnandet av mötet och konstaterande av mötesdeltagare / Kokouksen avaus ja kokousedustajien toteaminen

Kim Klemola öppnade mötet och hälsade alla välkomna till mötet. På grund av att Olav Jern och Liisa Maria Rautio hade förhinder kom man överens att K. Klemola fungerar som ordförande och Suvi Saarniaho-Uitto som sekreterare. Mötesdeltagarna konstaterades. Martin Söderman från Finavia kom med i gruppen som en ny sakkunnig.

Kim Klemola avasi kokouksen ja toivotti kaikki tervetulleeksi kokoukseen. Olav Jernin ja Liisa Maria Raution estyessä osallistua kokoukseen, sovittiin että kokouksen puheenjohtajana toimii K. Klemola ja sihteerinä Suvi Saarniaho-Uitto. Todettiin kokouksen osallistujat. Ryhmään liittyi uutena asiantuntijana Martin Söderman Finavialta.

2. Föregående mötes protokoll / Edellisen kokouksen muistio

Föregående mötes protokoll godkändes.

Hyväksyttiin edellisen kokouksen muistio.

3. Godkännande av föredragningslistan / Asialistan hyväksyminen

Föredragningslistan godkändes.

Hyväksyttiin asialista.

4. Höstöversvämningen 2012 / Syystulva 2012

S. Saarniaho-Uitto berättade om de exceptionella översvämningar i början av oktober och om de skador som översvämningarna orsakade. Till följd av den rikliga nederbörden inträffade en exceptionell översvämningssituation sex avrinningsområdet i Österbotten och Södra Österbotten samtidigt under veckoslutet 5.-8.10.2012 (Lappfjärds å, Tjock å, Närpes å, Malax å, Toby-Laihela å och Kyro älv). Förutsägbarhet för nederbörden och översvämningen var dålig och därför fanns det inte tillräckligt med tid att förbereda sig för översvämningar. På de värsta översvämningssområdena i Södra Österbotten och Österbotten nådde flödesvatten nästan hundra bostadsbyggnader varav största delen fanns i Lappfjärd (ca 50) och i Kauhajoki (ca 20). Den värsta situationen var vid Lappfjärds å, där översvämningarna skadade bostads-, skol- och industribyggnader samt vägar. Ole Wik berättade att med hjälp av skyddsåtgärder kunde man tydligt minska på översvämningsskador i Lappfjärd. I Kauhajoki led områdena Kainastonjoki och Pöntäneenjoki av den exceptionella översvämningen, speciellt byarna Kokko och Jokimaa, där flödesvatten trängdes in i flera hus och hus blev avspärrade. Ytterligare trängt flödesvatten in i hus och hus blev avspärrade bl.a. i Ilmola, Jalasjärvi, Närpes, Storå, Bötom, Korsholm och Lillkyro. Flödesvatten skadade flera fritidshus, växthus, industrianläggningar och störde vattenförsörjningen. På grund av översvämningar gick många vägförbindelser av. Ca 15 000 hektar (ha) av åkerområden blev översvämmade varav ca 8 000 ha låg kring Kyro älv. Översvämningsskadorna uppskattas sammanlagt vara över 6 miljoner euro. Enligt uppskattningen finns de största skador i euro i Kristinestad och Kauhajoki. Utöver dessa orsakade översvämningen rikligt med skador på skörden och förstörda foderbalar.

Toby-Laihela å drabbades inte av några stora översvämningsskador. K. Klemola preciserade att situationen i Toby-Laihela ås nedre lopp var speciell därför att vattenståndet vid Karkmo observationsstation sjönk med drygt en meter under tidsperioden 7.-12.10.2012 medan vattenståndet fortsatte att stiga i Toby. Antagligen orsakades detta av att pga trummornas uppdämmande effekt rann en del av Kyro älvs flödesvatten via Toby till Toby-Laihela å. Man fick bra flygfoton av Toby-Laihela ås översvämningar samt observationer av högvattenstånd, vilka kan utnyttjas i samband med flödesmodellens kalibrering.

Efter höstens översvämning kände man till några utvecklingsbehov angående åtgärder under översvämningssituationen. Det förekom problem i flera automatiska observationsstationers funktion på olika avrinningsområden och centrala utvecklingsåtgärder är att förbättra stationernas funktionssäkerhet samt att öka kameraövervakning i kritiska objekt. Informationsförmedlingen mellan olika parter fungerar huvudsakligen bra, men i vissa omständigheter förekom brister och vad det gäller dessa bör informationsförmedlingen i framtiden förbättras. Övriga utvecklingsbehov som konstaterades är att förbättra förutsägbarhet och varning av översvämningar, att planera tillfälliga översvämningsskyddsåtgärder och räddningsåtgärder på förhand, att öka översvämningsskyddsbyggnadernas automatisering samt att upplysa fastighetsägarna om översvämningar och att utveckla deras egen beredskap.

Man diskuterade om att öka kunskap om översvämningar och att främja invånarnas egen handlingsförmåga befinner sig i en nyckelposition vad det gäller att utveckla planering av riskhanteringen. Under en översvämningssituation hinner räddningsverket inte att hjälpa alla som behöver hjälp. Då är invånarnas egen initiativ viktigt och att de kan agera på ett rätt sätt under en översvämningssituation. I diskussionen framkom det även att ersättningsfrågor som gäller de vidtagna åtgärderna av olika parter under översvämningar, bör riksomfattande utredas. Om man redan i förväg hade färdiga svar på ersättningsfrågor, så skulle utredning efteråt vara mindre. O. Wik konstaterade att en ny lag om varningsmeddelanden träder i kraft i juni innevarande år. Termerna ett nödmeddelande och andra myndighetsmeddelanden kommer att ersättas med termen ett varningsmeddelande kommer att ersätta.

S.Saarniaho-Uitto kertoi lokakuun alun poikkeuksellisista tulvista ja tulvavahingoista. Runsaiden sateiden seurauksena oli Pohjanmaalla ja Etelä-Pohjanmaalla viikonlopulla 5.-8.10.2012 yhtäaikainen poikkeuksellinen tulvatilanne kuudella vesistöalueella (Lapväärtin-Isojoki, Teuvanjoki, Närpiönjoki, Maalahdenjoki, Laihianjoki ja Kyrönjoki). Sateen ja tulvan ennustettavuus oli huono, joten aikaa tulviin varautumiseen jäi niukasti. Etelä-Pohjanmaan ja Pohjanmaan pahimmilla tulva-alueilla kastui lähes sata asuinrakennusta, joista suurin osa oli Lapväärtissä (arviolta 50) ja Kauhajoella (arviolta 20). Lapväärtin-Isojoella tulvatilanne oli pahin, jossa tulvat aiheuttivat vahinkoa asuin-, koulu- ja teollisuusrakennuksille sekä tiestölle. Ole Wik kertoi, että Lapväärtissä suojaustoimenpiteiden avulla vahinkoja voitiin selvästi pienentää. Kauhajoella poikkeuksellinen tulva koetteli Kainastonjoen ja Pän-

täneenjoen alueita, erityisesti Kokon ja Jokimaan kyliä, joissa useita taloja kastui ja joutui veden saartamaksi. Lisäksi taloja kastui ja jäi saarroksiin mm. Ilmajoella, Jalasjärvellä, Närpiössä, Isojoella, Karijoella, Mustasaarella ja Vähässäkyrössä. Tulvavesi vahingoitti useita vapaa-ajan rakennuksia, kasvihuoneita, teollisuusrakennuksia ja häiritsi vesihuoltoa. Tulvat katkoivat useita liikenneyhteyksiä. Peltoalueita jäi veden alle noin 15 000 hehtaaria (ha), josta Kyrönjoen vesistöalueella noin 8 000 ha. Tulvavahinkojen kokonaisarvio nousee yli 6 miljoonaan euroon. Euromääräisesti suurimmat vahingot ovat arvion mukaan Kristiinankaupungissa ja Kauhajoella. Näiden lisäksi tulva aiheutti runsaasti satovahinkoja ja tuhoutuneita rehupaaleja.

Laihianjoella suuremmilta tulvavahingoilta vältyttiin. K. Klemola täsmensi, että Laihianjoen alaosalla tilanne oli kuitenkin siitä erikoinen, että Laihianjoen vedenpinta laski Karkkimalan havaintoasemalla runsaan metrin 7.-12.10.2012, mutta samaan aikaan Tuovilassa vedenpinta jatkoi nousuaan. Tämä todennäköisesti johtui siitä, että rumpujen padotusten takia osa Kyrönjoen tulvavesistä virtasi Tuovilan kautta Laihianjokeen. Laihianjoelta saatiin hyvin ilmakuvia tulvista sekä havaintoja tulvavedenkorkeuksista, joita voidaan hyödyntää virtausmallinnuksen kalibroinnissa.

Syksyn tulvan jälkeen tunnistettiin muutamia kehittämiskohteita tulvan aikaisiin toimiin liittyen. Tulvien aikana esiintyi ongelmia useamman automaattisen havaintoaseman toiminnassa eri vesistöalueilla ja näiden toimintavarmuuden parantaminen sekä kameravalvonnan lisääminen kriittisissä kohteissa ovat keskeisiä kehittämistoimia. Eri tahojen välinen tiedonvälitys tulva-aikana toimi pääosin hyvin, mutta joiltakin osin puutteita ilmeni ja niiltä osin tiedonvälitystä on jatkossa parannettava. Muita todettuja kehittämistoimia ovat tulvien ennustamisen ja tulvista varoittamisen parantaminen, tilapäisten tulvasuojelurakenteiden ja pelastustoimien ennakkosuunnittelu, tulvasuojelurakenteiden automaation lisääminen sekä kiinteistöjen omistajien valistaminen tulvariskeistä ja heidän oman varautumisen kehittäminen.

Keskusteltiin, että tulvatietoisuuden lisääminen ja omatoimisen varautumisen edistäminen ovat avainasemassa tulvariskien hallinnan suunnittelun kehittämisessä. Tulvan aikana pelastuslaitos ei ehdi autamaan kaikkia apua tarvitsevia. Tällöin on tärkeää, että asukkaat ovat omatoimisia ja osaavat toimia tulvatilanteessa oikein. Keskusteluissa nousi myös ilmi, että eri tahojen suorittamien tulvan aikaisten toimenpiteiden korvauskysymykset olisi valtakunnallisesti selvitettävä. Jos korvausasiat olisivat jo ennakkoon tiedossa, niin niihin liittyviä jälkiselvittelyjä olisi vähemmän. O.Wik mainitsi, että uusi vaaratiedotetta koskeva laki astuu voimaan tämän vuoden kesäkuussa. Käyttöön otettava termi vaaratiedote korvaa termit hätätiedote ja muu viranomaistiedote.

5. Preliminära mål för hantering av översvänningsriskerna vid Toby-Laihela å / Laihianjoen tulvariskien hallinnan alustavat tavoitteet

S. Saarniaho-Uitto presenterade de preliminära målen för hanteringen av översvänningsrisker vid Toby-Laihela å, som har modifierats och finslipats utgående från förra mötets diskussioner. Man diskuterade om målen och de ändrades ännu lite. I målen tillades bl.a. flygförbindelser, telekommunikationsförbindelser, avloppsreningsverk och invånarnas medvetenhet om översvämningar. Man kom överens att på nästa möte gås målen snabbt igenom och de preliminära målen fastslås.

S. Saarniaho-Uitto esitteli Laihianjoen tulvariskien hallinnan alustavia tavoitteita, joita oli muokattu ja viimeistelty viime kokouksessa käytyjen keskustelujen pohjalta. Tavoitteista keskusteltiin ja niihin tehtiin vielä pieniä muutoksia. Tavoitteisiin lisättiin mm. lentoliikenneyhteydet, tietoliikenneyhteydet, jätevedenpuhdistamot ja asukkaiden tietoisuus tulvariskeistä. Sovittiin, että seuraavassa kokouksessa alustavia tavoitteita käydään vielä pikaisesti läpi ja alustavat tavoitteet lyödään lukkoon.

6. Läget för översvänningskartering vid Toby-Laihela å / Tulvakartoitusten tilanne Laihianjoella

K. Klemola berättade kort att kartan över översvänningshotade områden, som har beställts från konsulten, har blivit färdig, men på grund av höstöversvämningarna har modellen ännu kalibrerats med hjälp av höstens observationer. Även rapporten om översvänningsriskkarteringen är nästan färdig och torde färdigställas vid årsskiftet. S. Saarniaho-Uitto visade hur kartorna över översvänningsrisker (pdf) ser ut (som exempel Pudasjärvi områdets karta över översvänningsrisker). Kartorna över översvänningshotade områden och över översvänningsrisker ska läggas fram till allmänt påseende via kartservicen.

K. Klemola kertoi lyhyesti, että konsultilta tilattu tulvavaarakartta on valmistunut, mutta syksyn tulvista johtuen mallia on vielä kalibroitu syksyn tulvahavainnoilla. Tulvariskikartoituksen raportti on myös loppumetreillä ja valmistunee vuoden vaihteessa. S. Saarniaho-Uitto esitteli miltä valmistuvat tulvariskikartat (pdf) näyttävät (esimerkkinä Pudasjärven tulvariskikartta). Tulvavaara- ja tulvariskikartat tulevat karttapalvelun kautta julkisesti nähtäville.

7. Övriga ärenden / Muut asiat

S. Saarniaho-Uitto berättade att ELY i Södra Österbotten håller för tillfället på att utarbeta en informationsplan för översvämningssgruppen för Toby-Laihela å. Man kom överens att ärendet tas fram närmare på nästa möte och att informationsplanen skickas tillsammans med övrigt mötesmaterial två veckor före mötet så att alla har möjligheten att bekanta sig med den på förhand.

Kommunförbundet arrangerar 15.1.2013 utbildning för kommuner och alla andra som arbetar med hanteringen av översvämningrisker. Man kom överens att S. Saarniaho-Uitto skickar närmare information om ärendet efter mötet.

S. Saarniaho-Uitto kertoi, että Etelä-Pohjanmaan ELY on laatimassa parhaillaan Laihianjoen tulvaryhmän viestintäsuunnitelmaa. Sovittiin, että asiaa käsitellään tarkemmin seuraavassa kokouksessa ja että viestintäsuunnitelma toimitetaan muun kokousmateriaalin ohessa kaksi viikkoa ennen kokousta, jotta kaikilla on mahdollisuus tutustua siihen etukäteen.

Kuntaliitto järjestää 15.1.2013 koulutusta kunnille ja muille tulvariskien hallinnan parissa työskenteleville. Sovittiin, että S. Saarniaho-Uitto lähettää asiasta tarkempaa tietoa kokouksen jälkeen.

8. Nästa möte / Seuraava kokous

Översvämningssgruppen för Toby-Laihela å sammanträder den fjärde gången **fredag 7.2.2013 kl. 9** (Vasa, Österbottens förbund).

Laihianjoen tulvaryhmän 4. kokous pidetään **perjantaina 7.2.2013 klo 9** (Vaasa, Pohjanmaan liitto).

9. Avslutandet av mötet / Kokouksen päättäminen

Ordföranden avslutade mötet.

Puheenjohtaja päätti kokouksen.

In fidem / Muistion vakuudeksi

Kim Klemola

Suvi Saarniaho-Uitto